

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ АПК

к.е.н. Федорчук О.М.

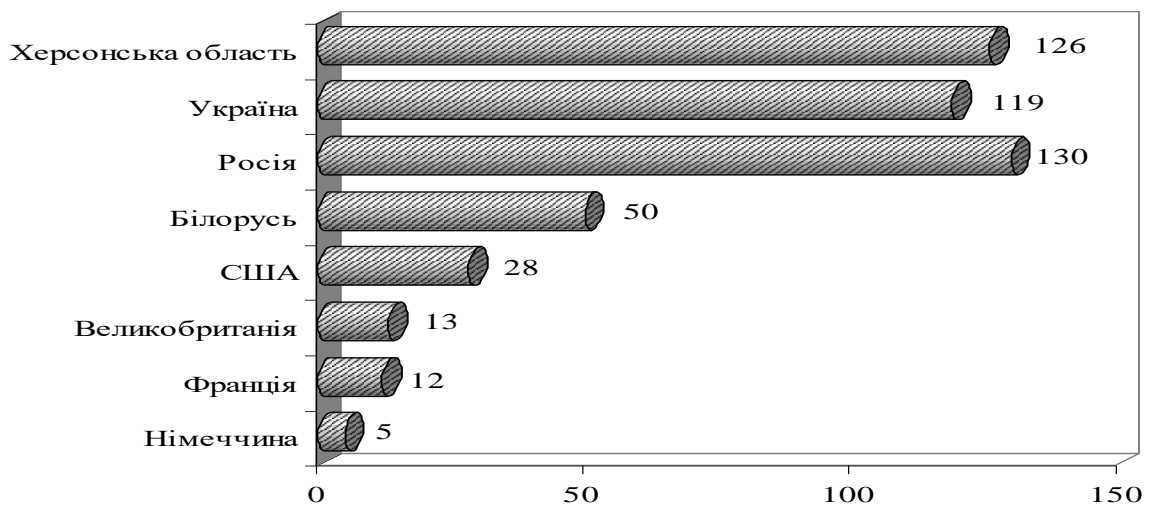
Відтворювальний процес у сільському господарстві тісно пов'язаний із системним оновленням спожитих засобів виробництва на якісно новій основі. У виробничій сфері беруть участь різні види матеріально-технічних ресурсів, серед яких особливе місце належить основним засобам. Вони є активною частиною ресурсного потенціалу і у значній мірі визначають ефективність аграрного виробництва. Тому забезпечення сільськогосподарських товаровиробників технічними засобами до технологічних потреб і утримання їх у працездатному стані є однією з основних умов ефективного забезпечення організації виробничих процесів в усіх галузях аграрної сфери економіки.

Протягом останніх років з'явилися паростки відродження вітчизняного аграрного сектору. Проте, не дивлячись на безумовні позитивні зрушення в аграрному секторі, велике занепокоєння викликає та обставина, що процес оновлення найбільш важливого ресурсного елементу аграрного сектору – сільськогосподарських машин та устаткування – не набув достатнього розвитку, а забезпечення аграріїв тракторами, комбайнами та спеціальною технікою не тільки не відповідає сучасним вимогам сільськогосподарського виробництва, але й ставить під загрозу існування багатьох провідних галузей сільського господарства.

Преважна більшість тракторів і зернозбиральних комбайнів експлуатуються за межами амортизаційних строків, що вимагає значних витрат на здійснення ремонтних робіт, на відновлення працездатності технічних засобів. Знизився коефіцієнт готовності тракторів, зернозбиральних комбайнів, інших складних сільськогосподарських машин і знарядь.

Вважаємо, що такий стан речей негативно впливає на низку економічних показників і в першу чергу це стосується собівартості продукції та рівня її рентабельності.

Якщо порівняти рівень навантаження в Україні з рівнем навантаження у зарубіжних високорозвинених країнах, бачимо що в нашій країні навантаження ріллі на 1 трактор в 4 рази більше ніж у США, у 9 разів більше, ніж у Великобританії, у 10 разів – порівняно з Францією і у 24 рази більше, якщо порівнювати з Німеччиною. Навантаження на один зернозбиральний комбайн в Україні у 3,5-6,8 рази, а в Херсонській області у 4,5-8,8 рази більше порівняно з зарубіжними країнами (рис. 1, рис. 2).

га

Рис. 1. Навантаження ріллі на один трактор в світі та Херсонській області за 2005 р.

Для подальшого розвитку аграрного сектора області істотною перешкодою залишається висока зношеність основних засобів виробництва, застаріла техніка та технології. Зокрема, щорічне зношення основних засобів, насамперед технічних, у 10 разів перевищує їх оновлення.

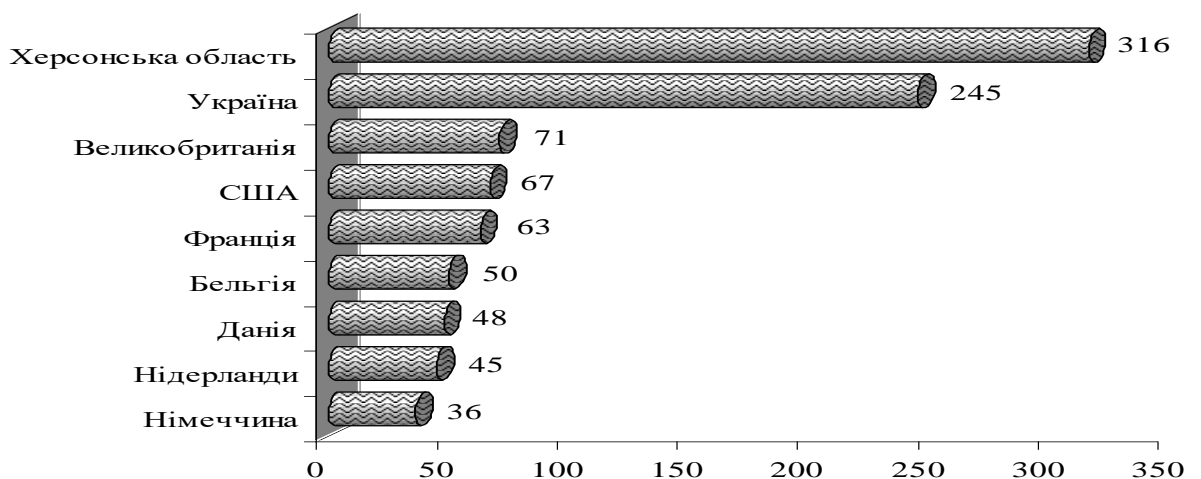

Рис. 2. Навантаження на один зернозбиральний комбайн в світі та Херсонській області за 2005 р.

Через різке зниження платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників фондоозброєність у галузі зменшилась у 4,5 рази. Основні засоби протягом свого тривалого функціонування зазнають також техніко-економічного старіння. Боротьба з цими явищами є однією з важливих проблем

відтворення основних виробничих фондів. Ефективність відтворювальних процесів певною мірою залежить від строків експлуатації перш за все активної частини виробничих фондів. Саме тому строки експлуатації машин і устаткування повинні бути оптимальними.

В останні роки через мізерну частку капітальних вкладень у розвиток сільського господарства України підприємства зменшили закупівлю сільськогосподарської техніки порівняно з 1990 роком: зернозбиральних комбайнів — у 8, тракторів — у 9,5 рази. В умовах дефіциту фінансових ресурсів в аграрному секторі простежується стійка тенденція старіння виробничих потужностей. За останні роки значно знизився рівень оновлення та поповнення підприємств сільськогосподарською технікою.

В цих умовах особливого значення набувають оновлення і розвиток матеріально-технічних ресурсів, пошуки організаційних форм поліпшення використання тракторів, сільськогосподарських машин і знарядь. Цій важливій проблемі розвитку сільського господарства завжди приділялась значна увага науково-дослідних установ, державних сільськогосподарських органів країни, багатьох відомих вітчизняних вчених економістів-аграрників, фахівців технічного профілю, які в різний час внесли вагомий вклад у розв'язування цієї важливої проблеми. В нинішніх умовах кризового стану плідно працюють у цьому напрямі вчені Саблук П.Т., Ситник В.П., Товстоп'ят В.Л., Шебанін В.С., Шиян В.Й. та ряд інших.

В процесі дослідження виробничо-технологічних і організаційно-економічних процесів, пов'язаних із матеріально-ресурсними засобами, в аграрній сфері суспільного виробництва важливого значення набуває розробка комплексних програм розвитку аграрного сектора економіки на державному, регіональному та господарському рівнях, системного підходу до визначення потреби в матеріально-ресурсних засобах та раціонального їх використання.

При формуванні матеріально-ресурсних засобів важливою їх складовою має стати створення системи машин і знарядь, як найбільш активної частини основних виробничих фондів. Вихідною позицією тут слугувало твердження, що система машин є економічна категорія, яка виражає комплекс, сукупність технічних засобів, що перебувають у тісній організаційно-економічній взаємодії між собою, створюючи інтегровану їх цілісність з метою виконання комплексу видів діяльності в процесі сільськогосподарського виробництва. Об'єднання машин у певну систему – це не просто упорядкування кількісного складу машинно-тракторного парку, хоча і це важливо. Це збільшення енергії, тобто створення нової продуктивної сили, підвищення ефективності функціонування машин в результаті поєднання їх різних видів і типів за рахунок синергетичного ефекту.

Дослідження свідчить, що формування матеріально-технічної бази аграрного виробництва регіону повинно мати системний характер. Нині забезпечення сільськогосподарських товаровиробників сучасною вітчизняною технікою законодавчо визначено пріоритетним напрямом розвитку народногосподарського комплексу країни.